

04.10.2021

POL-2021-123844

Eduskunnan lakivaliokunta

Keskusrikospoliisin lausunto lakivaliokunnalle

HE 109/2021 vp

Tausta

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt 28.9.2021 Keskusrikospoliisilta lausuntoa hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta. Lausunnon erityisenä teemana on ehdotettujen muutosten vaikutukset talousrikosten ja harmaan talouden torjuntaan.

Eduskunta on edellyttänyt lausumassaan 16.6.2020, että valtioneuvosto kii-rehtii maksuhäiriörekisteriä koskevaa lainsäädäntöä siten, että henkilöt, jotka ovat suorittaneet maksuhäiriömerkinnän perusteena olleet maksut asianmukaisesti, tulee poistaa rekisteristä 1 kuukauden kuluttua maksun suorittamisesta.

Luottotietolaista ehdotetaan lyhennettäväksi eräitä maksuhäiriötietojen säilytysaikoja. Maksupalvelulain asiakashäiriörekistereihin liittyvät säännökset ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi luottolaitostoinnasta annetun lain ja maksulaitoslain vastaavien säännösten kanssa, huomioiden tietosuoja-asetuksen vaatimukset. Lisäksi ehdotetaan täsmennettäväksi rikosrekisterilain säännöstä tietojen luovuttamisesta poikkeustapauksessa henkilön luotettavuuden selvittämiseksi.

Esityksen tavoitteena on kohtuullistaa luonnollisen henkilön maksuhäiriötietojen säilytysaikoja erityisesti silloin, kun maksuhäiriömerkinnän perusteena ollut saatava on maksettu. Samalla varmistettaisiin, että säilytysajat täyttävät paremmin henkilötietojen käsittelyn läpinäkyvyyden ja oikeasuhteisuuden vaatimukset. Luottotietolain tarkoituksen ja johdonmukaisuuden vuoksi tavoitteena on myös parantaa vastaavassa asemassa olevien yrittäjien tilannetta.

Keskusrikospoliisin lausunto

Keskusrikospoliisi pitää hallituksen esitystä lähtökohtaisesti henkilöiden oikeusturvaa ja taloudellista toimintakykyä lisäävänä.

Keskusrikospoliisi toteaa, että talousrikosten ja harmaan talouden torjunnan näkökulmasta yhden kuukauden aika, jonka jälkeen maksuhäiriömerkintä poistettaisiin luottotietorekisteristä, on varsin lyhyt eikä rekisteri silloin välttämättä anna riittävää ja oikeaa kuvaa henkilön maksuhalukkuudesta vastaisuudessa hoitaa velvoitteensa tyydyttävällä tavalla.

Hallituksen esityksessä on todettu, että luottotiedoilla tarkoitetaan laissa mm. tietoja, jotka koskevat luonnollisen henkilön tai yrityksen maksukykyä tai maksuhalukkuutta taikka jotka muulla tavalla kuvaavat henkilön tai yrityksen kykyä vastata sitoumuksistaan ja joita käytetään luottoa myönnettäessä tai luottoa valvottaessa.

Rikostorjunnan ja lainvalvontaviranomaisen näkökulmasta tietojen säilytysaikoja koskevan lainmuutoksen perusteella olisi arvioitava ja huomioitava, antaako luottotietorekisteri jatkossa riittävät tiedot henkilön maksukykyä ja -halukkuudesta sekä muusta kyvystä vastata sitoumuksistaan luottokelpoisuutta arvioitaessa.

Luonnollisten henkilöiden osalta tietojen riittävän pitkällä säilyttämisellä rekisterissä voidaan arvioiden olevan rikoksia ennalta estävä vaikutus mm. mahdollisten luottokortti- tai rahoituspetosrikosten torjunnan osalta. Esityksessä on myös huomioitu rekisteröidyn oikeusturva, kun siinä ehdotetaan lisättäväksi säännökset erityisten suojatoimien käytöstä niissä tilanteissa, joissa rekisteröity on eri mieltä luottokelpoisuusluokastaan ja oikeudesta tarvittaessa vaatia luottokelpoisuuden uudelleenarviointia. Lisäksi rekisteröidyn tilannetta luottokelpoisuutta arvioitaessa parantaa esitetty muutos, että maksuhäiriö merkinnän säilytysaika olisi itsenäinen ja riippumaton tulevista merkinnöistä.

Yritysten toiminnassa maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämisellä voi olla vaikutusta konkurssirikosten esitutkinnassa ja selvittämisessä. Maksuhäiriömerkintöjen näkymisajan lyheneminen luottotietorekisterissä voi vaikeuttaa esitutkinnassa yrityksen maksukyvyttömyyshetken selvittämistä, kun yksi tätä selvitystä tukeva lähde olisi poissa. Niissä tilanteissa, joissa yrityksen kirjanpidon pitäminen on laiminlyöty joko osittain tai kokonaan, maksuhäiriömerkinnän löytymisellä rekisteristä voi olla osaltaan merkitystä esitutkinnan asianosaisten selvittämisessä tai todistelun hankkimisessa.

Keskusrikospoliisin päällikkö, poliisineuvos

Robin Lardot

Rikostarkastaja

Tomi Taskila

Automaattisesti päivittyvä allekirjoitusfraasi. Älä poista tätä kenttää, jos allekirjoitat asiakirjan sähköisesti.